

**PAWILON
POLSKI
W WENECJI**

ABZGRAM

Jacek Laube, Karolina Wojtas

Dokumentacja złożona do konkursu
na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim
na 61. Międzynarodowej Wystawie Sztuki
w Wenecji w 2026 r. (fragment)

GODŁO

JLKW9294

Tytuł projektu:

ABZGRAM

Artystka:

Karolina Wojtas

Autorski temat przewodni:

System edukacji jako teatr absurdu, przemocy symbolicznej i oporu.

Zarys ideowy projektu

ABZGRAM to totalna, immersyjna instalacja, która przekształca Pawilon Polski w precyzyjnie wyreżyserowane środowisko – opresyjną, a zarazem groteskowo kolorową szkołę. Projekt bada, w jaki sposób pozornie niewinne rytuały, estetyka i język instytucji stają się narzędziem niewidocznej przemocy, która formuje ciało i psychikę. Koncepcja opiera się na napięciu między tym, co znajome i pociągające (dziecięca zabawa, żywe kolory), a tym, co niepokojące i opresyjne (kontrola, dyskomfort). Celem nie jest jednostronna krytyka, lecz zbudowanie ambiwalentnego świata, który uwodzi i odpycha, zmuszając widza do ciągłej negocjacji własnej pozycji i zadawania pytań o granice wolności w ramach systemu.

Doświadczenie widza i kluczowe elementy instalacji:

Podróż widza przez instalację jest starannie zaplanowana jako rytuał przejścia przez kolejne etapy instytucjonalnej tresury.

1. **Strefa wejścia – Architektura podporządkowania:** Główne, reprezentacyjne wejście do Pawilonu jest zamknięte. Widz musi skorzystać z bocznego, ciasnego i klaustrofobicznego przejścia, od progu doświadczając fizycznego podporządkowania. W przestrzeni holu umieszczone są puste świadectwa z czerwonym paskiem – ich liczba odpowiada statystykom samobójstw dzieci i młodzieży w Polsce, tworząc milczący pomnik systemowej porażki.
2. **Sala ławkowa – Rytuał absurdu:** Centralna sala wypełniona jest zdeformowanymi, niewygodnymi ławkami, które torturują ciało, uniemożliwiając przyjęcie biernej postawy obserwatora. W tej przestrzeni odbywa się cykliczny, wielogodzinny performans: rytualna próba pobicia rekordu Guinnessa na najdłuższą lekcję świata. Widzowie-uczniowie są zaproszeni do testowania własnych granic nudy, posłuszeństwa i wewnętrznego buntu.
3. **Sala gimnastyczna – Złudzenie wolności:** Przestrzeń wyposażona w miękkie, kolorowe klocki, inspirowane sprzętem do gimnastyki korekcyjnej. Elementy te, choć pozornie zachęcają do swobodnej zabawy, naznaczone są logiką kontroli i terapii. Sala staje się miejscem pytania: gdzie kończy się zabawa, a zaczyna tresura? Czy system jest w stanie zawłaszczyć nawet spontaniczność ruchu?

Uzasadnienie wyboru artystki i tematu:

Karolina Wojtas to jedna z najoryginalniejszych artystek młodego pokolenia, której cała praktyka artystyczna jest głęboko zakorzeniona w badaniu instytucjonalnych ram wychowania. Jej unikalny język wizualny, łączący fotografię, performans i scenografię, idealnie nadaje się do materializacji tematu. Wojtas nie tworzy publicystycznej tezy; posługuje się estetyką kiczu, absurdu i dziecięcego imaginarium, by demaskować przemocowy charakter norm.

Temat wystawy posiada wyjątkową wagę społeczną, odnosząc się do globalnego kryzysu edukacji i zdrowia psychicznego. Projekt, choć osadzony w polskiej rzeczywistości, tworzy uniwersalną metaforę społecznej tresury.

ABZGRAM nie zatrzymuje się na oskarżeniu – poprzez śmiech i absurd wskazuje na potencjał oporu, dając narzędzia do symbolicznej walki z opresją.

Project Title:

ABZGRAM

Artist:

Karolina Wojtas

Authorial Theme

The education system as a theatre of absurdity, symbolic violence, and resistance.

Project Concept

ABZGRAM is a total, immersive installation that transforms the Polish Pavilion into a meticulously choreographed environment: an oppressive, yet grotesquely colourful, school. The project examines how the seemingly innocent rituals, aesthetics, and language of an institution become tools of invisible violence that shape the body and psyche. The concept is built on the tension between the familiar and appealing (child's play, vivid colours) and the unsettling and oppressive (control, discomfort). The goal is not a one-sided critique, but rather the construction of an ambivalent world that both seduces and repels, forcing the viewer to constantly negotiate their own position and to question the limits of freedom within a system.

The Viewer's Experience & Key Installation Elements

The viewer's journey through the installation is carefully planned as a rite of passage through the successive stages of institutional drilling.

1. **The Entrance Zone – An Architecture of Subordination:** The main, representative entrance to the Pavilion is closed. The viewer must use a side passage, which is narrow and claustrophobic, experiencing physical subordination from the very threshold. The hall space contains empty honour roll certificates—their number corresponds to the youth suicide statistics in Poland, creating a silent monument to systemic failure.
2. **The Classroom – A Ritual of Absurdity:** The central hall is filled with deformed, uncomfortable desks that torture the body, making a passive observational stance impossible. This space hosts a cyclical, multi-hour performance: a ritualistic attempt to break the Guinness World Record for the world's longest lesson. The viewers-as-students are invited to test their own limits of boredom, obedience, and internal rebellion.
3. **The Gymnasium – An Illusion of Freedom:** This space is equipped with soft, colourful blocks inspired by corrective gymnastics equipment. Although these elements seemingly encourage free play, they are marked by the logic of control and therapy. The room becomes a site for a question: where does play end and drilling begin? Can the system co-opt even the spontaneity of movement?

Justification of the Artist and Theme

Karolina Wojtas is one of the most original artists of the young generation, whose entire artistic practice is deeply rooted in examining the institutional frameworks of upbringing. Her unique visual language, combining photography, performance, and scenography, is perfectly suited to materializing the theme. Wojtas does not create a journalistic thesis; she employs an aesthetic of kitsch, absurdity, and childlike imagination to expose the violent nature of norms.

The exhibition's theme is of exceptional social importance, addressing the global crisis in education and mental health. Although rooted in Polish reality, the project creates a universal metaphor for social conditioning.

ABZGRAM does not stop at indictment—through laughter and absurdity, it points to the potential for resistance, providing tools for a symbolic struggle against oppression.